ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 195 ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Ուրբաթ, 4 Դեկտեմբերի 1892 Ուրբաթ, 4 Դեկտեմբերի ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 195

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ 1 ր., համարը՝ 5 կոպէկ: Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարութիւններն ընդունւում են ամեն լեզուներով: Յայտարարութիւնների բառին 2 կ., ռեկլամների համար կրկնապատիկ:

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1893 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

(ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԹԵՐԹԸ

Թիֆլիսում

Կըհրատարակուի նոյն ծրագրով ամեն օր, բացի կիրակի, երկուշաբթի և տօներին հետևող օրերից:

(Տարուայ ընթացքում «Նոր-Դար»-ը լոյս կըտեսնի ամենայն 216—220 անգամ)

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ը ՍՏԱՆՈՒՄ Է ԻՒՐ ՍԵՓՀԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«Նոր-Դար»-ի տարեկան գինն է 10 րուբլի, վեց ամսուայ 6 րուբլի, Թիֆլիսից դուրս ամիսը 1 ր. 60 կ., համարը դուրսը՝ 7 կ., Թիֆլիսում 5 կոպ.:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ, ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ և այլ հեռաւոր երկրների բաժանորդները վճարում են տարեկան 40 ֆրանկ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ բաժանորդները վճարում են տարեկան՝ 8 դոլլար:

«Նոր-Դար»-ին բաժանորդ են գրւում իւրաքանչիւր ամսի 1-ից միայն.

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ բաժանորդ են գրւում միայն «ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ի խմբագրատանը:

Խմբագրատունը գտնւում է Պուշկինսկայա փողոցում, Սկուէրի դիմաց, Տէր Աստուածեանի տանը № 14:

Օտար քաղաքներից դիմում են խմբագրութեանը՝ Тифлисъ, въ Редакцію ежедневной газеты „НОРЪ-ДАРЪ“ կամ Tiflis (Caucase) Rédaction du journal «Nor-Dar».

Խմբագիր հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

Ծանօթութիւն. Տարուայ ընթացքում հայոց բոլոր միւս թերթերից աւելի շատ համարներ տալով, «Նոր-Դար»-ը կըտայ ընթերցող հասարակութեանը շատ տեղեկութիւններ և առատ ու բազմատեսակ նիւթ ընթերցանութեան համար:

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԻՖ. ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Երկուշաբթի, դեկտեմբերի 7-ին հայ դերասանական մշտական խմբի ... Միրզոեանցի

Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑԻ

I.

ՊԷՊՕ

Կոմեդիա 3 գործող. հեղինակ. Գ. Սունդուկեանցի.

Գործ. անձինք՝ տ. տ. Մնոյեան, Փառանձեմ, օր. Վարդուհի, պ. պ. Մի-Պետրոսեան, Աբրահամեան, Զարուբեան-Ջամ..., Ալաջալովեան, Զաքարեան և այլք:

II

Ներկայ. ...

ՀԵՆՐԻԿ ՊԱՍՏԱԷ

Տեղերի գինը սովորական է:

Սկիզբն է 7½ ժամին:

(351) 2—1.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քրոնիկոն. — Իգմայիլեանը նոր պաշտօնում: Աստրախանի անկարգութիւնների գործը: Ֆոնֆիգինի մահուան հարիւրամեակը: Բուխարայի էմիրի ճանապարհորդութիւնը: Բնակարանների տուրքը: Փորձուած առողջապահներ: Պետերբուրգի կանանց կուրսերը լսողների թիւը: Գորուց: Նոր-Նախիջևանից: Մի թշուառ ընտանիք: Խմբագրութեան կողմից:

Գաւառական տեսութիւն:

Թղթակցութիւններ. — Փիր: Բաղաքալան. — Փշուրներ քաղաքական կեանքից: Քաղաքական լուրեր:

Խառն լուրեր:

Հեռագիրներ

Մի քանի տեղեկութիւններ Բագուի հայոց ազգաբնակութեան աղքատների մասին:

Բանասիրական. — Լուսաւորութեան կենդրոնը:

Տեղեկատու

Յայտարարութիւններ

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Ներքին գործերի մինիստրը Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան անդամ պ. Իգմայիլեանին Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան քաղաքային ատեանի անդամ է հաստատել:

—

Նոյեմբերի 24-ից Աստրախանում սկսուած է խոլերայի ժամանակ եղած անկարգութիւնների գործը: Մեղադրւում են 170 հոգի. վկաների թիւն է 600:

—

Դեկտեմբերի 1-ին լրանալով ռուս գրող Ֆոնֆիզինի մահուան հարիւրամեակը, այդ օրը Թիֆլիսում տօնուեց մի ներկայացումով, որի ժամանակ խաղացին Ֆոնֆիզինի «Բրիգադիր» կոմեդիան: Ռուս հասարակութիւնը շատ անտարբեր կերպով էր վերաբերուել դէպի իրենց այդ հին գրողի յիշատակը, որ ռուսաց թատրոնի սկզբնաւորութեան ժամանակ մեծ դեր է խաղացել:

—

Դեկտեմբերի կէսին Բուխարայի էմիրը իւր տասը տարեկան որդու հետ Պետերբուրգ է ուղևորւում, որտեղ նրա որդին պիտի մնայ կադետի կորպուսում: Էմիրին ուղեկցում են տասը հոգի պաշտօնեաներ, բազմաթիւ հետևորդներ, մի աստիճանաւոր Թուրքաստանի ընդհանուր-նահանգապետի կողմից նշանակուած, մի բժիշկ և մի թարգման: Էմիրը բացի Պետերբուրգից մտադիր է այցելել Մոսկուա, Կիեվ և Վարշաւա: Էմիրն իւր հետ տանում է 30 հատ գեղեցիկ ձիեր. նրա հետ ճանապարհելիք բեռը՝ 2 հազար պուդ ծանրութիւն ունի: Նրա բացակայութեամբ խանութիւնը կըկառավարուի երեք բարձրաստիճան անձերից կազմած խորհուրդ:

—

Բնակարանների տուրքը մտցնելու ժամանակ մտադրութիւն կայ մի քանի տեղերում այդ տուրքը վճարելու համար երբեմն փորձ գերբային առանձին մարկեր սահմանել:

—

Բժշկական դեպարտամենտն այս օրերս, նահանգապետներին մանրամասն ծրագիրներ է ուղարկել, որոնց հիման վրայ նահանգական հիւանդանոցներին կից վաղօրօք առանձին կուրսեր պիտի հիմնուեն փորձուած առողջապահներ պատրաստելու համար:

—

Պետերբուրգի կանանց կուրսերի տարեկան հաշուից երևում է, որ լսողների թիւը 385 է. այս տարի մտել են 151 հոգի:

—

ԳՈՐՈՒՑ. — Այս օրերս նահանգական վարչութիւնից մեր քաղաքային վարչութեան վրայ հետագիր եկաւ, որով հարցնում էին, թէ առաջիկայ տարի խոլերայի առաջն առնելու համար ինչ միջոցներ է ձեռք առնելու քաղաքը և որքան գումար է հարկաւոր դրա համար: Քաղաքային վարչութիւնն անմիջապէս պատասխանելու համար դժուարութեան մէջ լինելով, խորհրդակցութեան հրաւիրեց մի քանի յայտնի անձերի: Որոշեցին ներկայումս եղած 5 սանիտարների թիւը 10 դարձնել քաղաքի մաքրութեանը վերահսկելու, հասարակական արտաքնոցներ շինել, Վարդիս և Ռուս ուբանի կոչուած թաղերի, որ անմաքրեղաւոր թաղերն են, մի քանի մասերը քանդել կամ այրել և այլն: Եւ այդ բոլորի համար հաշուեցին, որ ասս հազար րուբլուց աւելի է հարկաւոր: Այդպէս էլ պատասխան ուղարկեցին նահանգական վարչութեանը.

—

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ. — Քաղաքային նոր կանոնադրութիւնը մեզնում մտցնւում է 1893 թուին. կարգադրուած է նոր ընտրութիւնների համար ընտրողական ցուցակներ կազմելու, որոնք մինչև դեկտեմբերի 1-ն անպատճառ պատրաստ պիտի լինէին: Նոր-Նախիջևանում խորհրդականների թիւը լինելու է 40. ընտրողական իրաւունքը 300 րուբլուց պակաս կարողութեան ցենզ ունեցողներին չէ տրւում: Ընտրողական պայքարի շարժումները դեռ տաքացած չեն, բայց այս ու այն անկիւններում սուս ու փուս կուսակցութիւններ են ծնւում: Հաւանական է համարւում, որ քաղաքագլխի պաշտօնի համար թեկնածու լինեն նախկին քաղաքագլուխ Սալթիկեանը, նախկին քաղաքագլուխ Ալաճալեանը և այժմեան քաղաքագլուխ Պալապանեանը:

Ռոստով քաղաքի ընտրութիւններին մասնակցողները պէտք է ունենան 1000 ր. ոչ պակաս ցենզ և իրաւասուների թիւը պիտի լինի 60.

Ընտրութիւններն երևի փետրուար ամսին կըլինին:

—

Թիֆլիսաբնակ այրի Մակա Դանդուրեան անունով մի կին գալով «Նոր-Դար»-ի խմբագրատունը լալով և ողբալով հետևեալ առաջարկութիւնն է անում թերթիս խմբագրին:

«Իմ տաքերս՝ ամուսնուս եղբայրը և դրա կինը՝ Գէորգ և Լիզա Դանդուրեանները վախճանուած են. մէկն աւելի առաջ է մեռած, իսկ միւսն ամառս խոլերայով մեռաւ և թողեց Քութայիսում երեք տղայ և մի աղ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆԸ *

—

Գ.

ԳԱՂՏՆԻ ԶԳԱՑՄՈՒՆՔՆԵՐ

—

Բարեկամներից բաժանուելուց յետ երիտասարդի սիրտն սկսեց ճնշել մի ինչ որ նոր, կարծես օտար, բայց հետզհետէ ընտանի դարձող մի զգացմունք:

Հազիւ հասել էր փողոցի այն տեղը, ուր Երեմեանների պարտէզն էր վերջանում, նա կանգ առաւ, մօտեցաւ ցանկապատին և նայեց այն կողմը, ուր մի քանի րոպէ առաջ նստած էին իրենք:

Լուսինը դարձեալ լուսաւորում էր, և այս անգամ աւելի պայծառ. գիշերային հովը դարձեալ օրօրում էր պարտէզի ծառերը և մեղմ շշիւնը դարձեալ լսւում էր ինչպէս մենաւոր ճգնաւորանի հեզաձայն մեղեդի:

Երիտասարդի աչքերը դամուե-

ցան գետնի վրայ. նա չէր կարողանում տեղից շարժուել և ինքն էլ, գուցէ՝ չգիտէր թէ ինչու շարունակ նայում է պարտէզին:

Այն միտքը՝ թէ նա հեռանում է այդտեղից, թէ նա այլ ևս չպիտի տեսնէ իւր բարեկամներին, չպիտի ունենայ մէկը, որին իւր ցաւերն ու վշտերը պատմել կարողանայ—ամեն ինչ նորէն բարդրացնում էր իւր աչքում:

Նա հաւատում էր, որ այն քաղաքում, ուր ինքը պիտի պանդխտէր, Երեմեանների ընտանիք չէր կարող լինել: Ի հարկէ, կըգտնուէին տեղեն դոհարի պէս խելօք, առաքինի, ծանրաբարոյ և զգաստասէր կանայք. կըգտնուէին օրիորդ Աշխէնի նման քընքուշ, պարկեշտ, բարեսիրտ և ազնիւ զգացմունքներով օժտուած աղջիկներ, բայց որ ինքը չէր կարող նրանց մօտենալ, որ նրանք իւր հետ չէին մտերմանայ այն աստիճան, որ այստեղի բարեկամուհիներին վախանակէին—այդ հաստատ էր: Եւ ահա այդ պատճառով նա կամենում էր մի փոքր աւելի վայելել այն բոլորը, ինչ որ մինչև այն իւր համար՝ թէպէտ քաղցր՝ բայց սովորական էր եղած,

իսկ այժմ, նրանցից հեռանալու պատճառով, դառնում է քաղցրագոյն և հազուագիւտ:

Այս մտածմունքների մէջ երիտասարդի աչքն ընկաւ պարտէզի վարդենիներով պատած փոքրիկ ծաղկածուին, ուր չաղոբրամի, նարնջածաղկի և նարկիզի թուփերի վրայ կարծես իշխանաբար ծածանւում էին նորաբաց և ձիւնափայլ շուշանները, որոնք լուսնի խորհրդաւոր լուսի առաջ մի տեսակ գրաւիչ և կախարդող տեսք էին ստացել: Յանկարծ նա յիշեց օրիորդի մի քանի օր առաջ իրեն ասած խօսքը թէ՝ «Որովհետև դուք բոլոր ծաղիկներից աւելի սպիտակ շուշաններն էք սիրում, ուստի ես նրանց տնկել եմ ծաղկածուի առաջին կարգում, որպէս զի պարտէզ մտնելուն պէս ամենից առաջ նրանց նայէք...»:

Ո՜ գիտէ, որքան անկեղծութեամբ, որքան պարզութեամբ էին ասուել այս խօսքերը. չէ՞ որ մի երախտաւոր ուսուցչի համար՝ միշտ երախտագէտ սիրտ է ունենում աշակերտուհին: Բայց երիտասարդ ուսուցիչը, որ մի քանի օր առաջ մանկամարդ աղջկայ այդ խօսքերը երբև քաղաքավար հաճոյա-

խօսութիւն էր ընդունել, այժմ խորհրդաւոր բացատրութիւնների առարկայ էր դարձնում նրանց: Նա կամենում էր հաւատալ՝ թէ օրիորդի սրտի խորշերը սպրդել էին թագուն զգացմունքներ և թէ նրա այդ խօսքերը նոյն իսկ այդ զգացմունքների գոյութիւնն էին ապացուցանում:

Մինչև այդ րոպէն նա գիտէր միայն, որ օրիորդ Աշխէնը պարկեշտ, բարեսիրտ և ազնիւ աղջիկ է. այժմ նա պատկերացնում է իւր առաջ նաև նրա սիրուն հասակը, գեղեցիկ գլուխը, թիկունքի վրայ ծածանող հարուստ մազերը, կենդրոն ու կրակոտ աչքերը, վարդի պէս գեղանի դէմքը, միշտ ժպտող շրթունքները... յիշում է նրա մեղմիկ նմանող ձայնը, նրա արծաթահնչիւն ծիծաղը, նրա թեթևուն շարժուածքը, մտաբերում է նրա երբեմն ուրախ կատակները և յաճախ խելօք ու նրբամիտ դրոյցները... և զգում է թէ ինչպէս ծանր և ինչպէս դժուար է—այսպէս շուտ հեռանալ նրանից:

Իսկ եթէ դուք գաղտնապահ լինիք, ես ձեզ կասեմ, որ նա նոր չէր օրիորդի այդ առաւելութիւնները տեսնում,

վաղուց այդ սիրուն աղջիկը երիտասարդի միտքը զբաղեցնում և սիրտը յուզում էր: Շատ անգամ էր նա կամեցել սևեռել իւր հայեացքն օրիորդի կրակոտ աչքերին և լռիկ նայուածքով ասել ու պատմել նրան այն բոլորը, ինչ որ կատարւում է իւր հոգեկան աշխարհում, իւր սրտի թագուն խորշերում... բայց նա ուսուցիչ էր. հայ ուսուցիչ. և այն՝ հայի պարկեշտ ընտանիքում: Նա պարտաւոր էր լինել համեստ, ազնիւ և առաքինի, եթէ սէրը մինչև անգամ դժոխք վառէր իւր սրտում, նա պարտաւոր էր նրա բոցերը սառնամանիքով պատել: Այդպէս էր հասկանում երիտասարդ Սարեանն ուսուցչի կոչման նշանակութիւնը: Եւ այդ էր պատճառը, որ տիկին Գոհարն անպայման հաւատում էր նրան իբրև իւր հարազատ եղբօր:

Իսկ այժմ, երբ արդէն որոշուած է, որ նա հեռանում է այստեղից, երիտասարդը կարծես իրաւունք է տալիս վաղուց ճնշուած իւր զգացմունքներին նորից շարժուել, կենդանանալ և մինչև անգամ իւր սիրտն ու հոգին ալեկոծել:

Երկար պարտէզի վրայ նայելուց և,

Տես «Նոր-Դար» № 194.

չին որբեր առանց մի որեւէ ապրուստի միջոցի։

Ինքս էլ ապրուստի կարօտ եմ (լաց է լինում). և չգիտեմ ինչ անեմ, չորս որբիկները ինձ վրայ են ընկած. ամեն օր հաց են խնդրում. սիրտս մխկտում է, քաղցած են, ինչ անեմ, ինչով պահեմ, փողոց ձգեմ... ասում են, որ դուք բարի էք, դուք կարող էք օգնել... «հաւուց ազգը» կորուեցաւ, ինչ էլաւ, ինչ ժամանակ եկաւ, ոչ ոք չէ օգնում. ում էլ որ դիմեցի, ոչինչ օգնութիւն. պատուաւոր քաղաքացու օջաղի որդիք են, ինչ անեմ. աղջիկը, որ 11 տարեկան է քոծ կըստամ, բա ինչ անեմ. էն մնացած երեք տղերանցն ինչ անեմ. մէկը՝ 9-ը տարեկան է, միւսը՝ 6, վերջինը՝ 4 տարեկան։

Աստ ինչ անեմ պ. խմբագիր... օգնեցէք (և արեւն արտասուք է Թափում այրի կինը)։ Աստուած օգնէ ձեզ պ. խմբագիր, օգնեցէք «և այրի կինը առաջարկում է, որ անզաւակ մարդիկ, հոգեսէր մարդիկ մէկն ու մէկին վերցնեն իրենց երբև հոգեզաւակ և պահեն։

Այրի կնոջ հասցէն է. Թիֆլիս, Պերկազնայա փողոց, տուն Մելքիսեդեքգով, № 12, հարցնել Մակա Դանդուրեանին։։

—

Թիֆլիսի բնակիչ այրի Քալի Վարդանեան, բնակւում է քաղաքիս Հաւլաբար կոչուած մասում։

Այս պառաւած և շատ նեղութիւններ կրած կինը ունէր միմիայն մի որդի անունը՝ Մացակ։ Սա աշխատում էր և իւր ձեռքով պահում էր իւր գլուխը, իւր մօրը, իւր հիւանդոտ մատաղահաս կնոջը և երկու փոքրիկ զաւակներին։

Այս տարի ամառը խոլերա է ասելով Մացակին կառքը ձգեցին և մօր քար պատռող աղաղակներին չլսելով քարշ տուին տարան հիւանդանոց։ Երբ Մացակին կառքից ուզում էին վայր բերել—Մացակն արդէն (երկիւղից) մեռած էր։ Մացակի մարմինը յանձնեցին մօրը, որ տանի ու Թաղէ իւր միակ որդուն, իսկ նրա աղքատիկ տանն ինչ որ կար այրեցին։

Հիմա Քալին գալիս է, երբ կարդանում է, «Նոր-Դար»-ի խմբագրատունն ու օգնութիւն է խնդրում խմբագրից։ Լաց ու կոծն վերջ չըկայ։ Ինչ անեմ ես, ... ժամանակ Մացակիս տարան, սպանեցին, հիմի երեխերքը քաղցած են, ինչ անիմ. խօ սուլ-գաստ պիտի տանեն, իրենց համար չէ, Թող տանեին, սպանին ու մեծացնեն և օգնութիւն և միջոց է խնդրում, աղերսում Քալին խմբագրից։

Որքան լզուր և աւելորդ անգը փողեր են ծախսւում... որտեղ են մեր բարեգործները և եկեղեցի շինողները և անզաւակ երէցփոխները։

—

Խմբագրութիւնս խնդրում է յատուկ նրբանից, որոնք առաջիկայ 1893-ին «Նոր-Դար»- ստանալ են ցանկանում, շուտով բաժանորդ գրուեն։

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

(Շուշուց)

—

Մաքուր երկինք, մառախլապատ բընութիւն, աւերակ փողոցներ, անանցանելի ցեխ, մութը գիշերներ, շուրջ բոլոր գերեզմանային լռութիւն և ուրիշ ոչինչ։ Աչա մի անտանելի և մահու չափ զզուելի պատկեր, որի խոկութեան համար, մենք, Շուշեցիներս և բնութիւնը ի մի դաշինք կապած, ստեղծել, պատրաստել դրել ենք մի ամէնի ժայռի բարձր գաւաթի վրայ, որ դրա մէջ մարդիկ ապրեն, ուրախանան, զւարճեն, տսեն, խօսեն, մտածեն, գործեն, միով բանիւ՝ մարդկային բնութեան վայել՝ կեանք ու օր քարշեն... Այժմ, եԹէ այս ամենի վըրայ աւելացնենք ամէնուրեք տարածուած զարշահոտութիւնը, փողոցներում զիզուած աղբի ու կեղտի կոյտերը, տներից այս ու այն կողմ շպրտած և ամխներով փողոցներում ընկած սատկած կենդանիների 'զզուելի պատկերը և դրանցից շրջակայքն ապականող անտանելի հոտը, եԹէ գէԹ մի վայրկեան ուշադրութեան առնենք փողոցներում, իւրաքանչիւր տան առաջ կազմուած՝ լուացքի և ուրիշ կեղտերի լճակներն, այն ժամանակ Շուշու արտաքին նկարն իսկութեամբ ընդօրինակուած պէտք է համարել՝ ի վնաս ամենիս, ի ցաւ ընդհանուրիս արժանապատուութեան։ Ի՞նչ է Թելադրում մեզ, այս ամէնը տեսնելուց յետոյ խոստովանուել, եԹէ ոչ այն, Թէ մենք, Շուշեցիներս, անհոգի, անմարմին արարածներ ենք, Թէ զուրկ ենք բոլորովին՝ մարդուս փոքր ի շատէ վայել ինքնասիրութիւնից և ինքնապաշտպանութիւնից, որ մենք, սաւրիների ընԹացքում այնքան ենք ընտելացել «Նոյա տանենք» զզուելի սկզբունքին, որ էլ ոչինչ չի հետաքրքրում մեզ, ոչինչ չի զբաղեցնում, որ մենք օր օրի վրայ աւելի յետ, քան առաջ ենք շարժւում, որ մենք, մեր սեպհական եռանդով, մեր աշխատութեամբ ստեղծել ենք այնպիսի մի մԹնոլորտ, որի մէջ կարող են և ընդունակ են գոյութիւն առնել ու ապրել միմեայն Աբլոմովներ։ Եւ ահա այս մեռելային մԹնոլորտից ինչ ձայն կարող է հանել գաւառական ԹղԹակիցը, ինչ նորութիւն կարող է աւետել ընԹերցող աշխարհին, որ օտարի հետաքրքրութիւնն. շարժէ ու գրաւէ։ Ի հարկէ ոչինչ. մեռած կեանքն անկարող է օտարի հարցասիրութեան նիւԹ լինել, իսկ մեր մէջ ամեն ինչ, ամեն բան մեռած է։ Գուցէ ինձ նըկատեն և ասեն, Թէ ախր չէ՞ որ մենք իւրաքանչիւր օր ուտում խմում ենք, քէֆ ենք անում, մերԹ ուրախանում, մերԹ տխրում ենք, աղջիկ ենք մարդու տալիս, փեսայ ենք որոնում և այլն և այլն։ Այո, ես էլ համաձայն եմ ձեզ հետ և լրաւ, այդ ամէնը կայ. բայց այնուամենայնիւ դարձեալ պիտի նկատեմ, որ ԹէպԷտ և Թուխլանայում հետեւեալ օրուայ համար ուտեստի պաշարից ոչինչ չի մնում, ԹէպԷտ և զուռնի զիլ ձայնը Թմբուկի ականջ խլացնող դըմփոցը և ոչ երբէք չեն պակասում այս և այն փողոցից, ԹէպԷտ մեր մէջ անպակաս է փառաւոր կեր ու խումը, ԹէպԷտ կայ խօսելու ընդունակութիւն, վիճելու, կռուելու, միմեանց ցեխոտելու, փոխադարձաբար միմեանց անտակ փոսի մէջ գլորելու ձգտումն և շնորհք, բայց դա կեանք չէ, իսկ եԹէ ցանկանանք, որ դա անպատճառ կեանք համարուի, այն ժամանակ պիտի միայն խոստովանուենք, որ այդ չէ Թէ մարդկային, այլ կենդանական կեանք է։ Երբ իւրաքանչիւրը մեզանից ապրում է լոկ միմեայն իւր համար և ընդհանուրի հետ ոչ մի կապ ու առնչութիւն չունի, երբ վաճառականը, բացի իւր խանութից, իւր մուշտարիներից և իւր ընտանիքից աւել ոչնչով ոչ հետաքրքրւում և ոչ զբաղւում է. երբ քահանան եկեղեցուց, ժամասացութիւնից և այլ կրօնական արարողութիւններից ոչինչ չի տեսնում և ոչնչով չի հետաքրքրւում, իսկ տեսած ու լսած ժամանակն էլ պինդ փակում է աչքերն ու ականջները. երբ վարժապետը ճանաչում է միմեայն իւր չորս կամ հինգ դասը և ուրիշ ոչինչ, ասում եմ, երբ իւրաքանչիւրը մեզանից ապրում է միայնակ, կղզիացած, սոսկ իւր չահերի, իւր յաջող կեանքի համար, երբ անհատը չի ճանաչում հասարակութիւն և հասարակութիւնն առանձին անդամին, երբ չկայ այդ երկու մեծութիւնների մէջ փոխադարձ հետաքրքրուելու ցանկութիւն, փոխադարձ կարեկցութիւն, փոխադարձ օգնութիւն, ձեռնհասութիւն, իղձերի, ձգտումների փոխադարձ ճանաչողութիւն, մտքերի չփումն և հասկացողութիւն, բայց սրանց փոխարէն կամքգործայի, փառք, կարմիր գինու և կարմիր կապոցների պարզ, որոշ գիտակցութիւն, այն ժամանակ էլ մենք այլ եւ .... չպիտի ունենանք մեր վարած կեանքը մարդկային անուանելու, փոխարէն կենդանականի։ Աչա այս տաղտուկ, ձանձրալի, միակերպ կեանքի պղծեցութիւնն է, որ ոչինչ նորութիւն ուշադրութեան և հետաքրքրութեան արժանի երեւոյԹներ չեն տեղի ունենում, որով մարդ կարողանար մէկ-մէկ ուրախանալ և ոգեւորուել։

Յ. Ջանումեանց

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՓՈՔՐ գիւղ (Գանձակի նահանգ).— Պատուական «Նոր-Դար»-ի № 171 քըրօնիկոնի բաժնում յայտնել էինք, որ տեղիս քահանաներից մէկը կարճատեւ հիւանդութիւնից յետոյ վախճանուեց։ Գրել էինք նոյնպէս, որ այստեղ մնում են 60 – 65 տարեկան հասակում երկու ծեր քահանաներ, որոնք ծերութեան պատճառով չեն կարողանում ժողովրդին գոհացում տալ։ Սրա պատճառով այստեղ ներկայումս ժողովուրդի խօսակցութեան առարկայ է դարձել քահանայական խնդիրը։ Կան մի քանի Թեկնածուներ, որոնցից իւրաքանչիւրն աշխատում է մի կերպով ժողովրդի սիրտը իւր կողմը գրաւել և համախօսական ձեռք բերել։ Ժողովուրդը ցանկանում է, որ նոր վախճանուած քահանայի եղբայրը, որ այժմ Թիֆլիսի եկեղեցիներից մէկում դըպրութիւն է անում, քահանայ լինի իրենց վրայ։ Բայց պէտք է խոստովանուել, որ դրանք բոլորն էլ մինչև անգամ տարրական ուսումից զուրկ են և իրենց անունը ստորագրել չգիտեն, էԹպէս վերոյիշեալ երկու քահանաները, ինչպէս ասացինք, ծեր են, բայց լաւ է նրանցով առ այժմ եօլա գնալ, քանի որ նրանք ծերութեան հասակում անհամեմատ աւելի առաջ են և կարող են դեռ ևս մի քանի ժամանակ ժողովրդին կառավարել, քան Թէ այդպիսի անուսները, որոնք կարող են աւելի վնասակար լինել, քան Թէ օգուտ բերել ժողովրդին։ Իսկ եԹէ ժողովուրդը տատուկ կարիք զգայ քահանայի, աւելի լաւ է, քահանայ չունեցող մօտիկ գիւղերի նման, որոնց հովւում են մօտիկ գանուող վանքերի պարապ մնացած վանականները. ուստի լաւ կըլինի, որ Փոքրէք խնդրեն Գանձակի հոգեւոր կառավարութիւնից, որպէս զի իրենցից մօտիկ գտնուող Ջարեքայ վանքի վանահայր՝ Աստուածատուր վարդապետ Տէր Յարութիւնեանցին ժամանակաւորապէս հովիւ նշանակէ իրենց վրայ, որի գործունէութեանն անձամբ ծանօԹ են. իմ

մօտիկ անցեալի զանազան յիշատակներ իւր յիշողութեան մէջ նորոգելուց յետ, նա սկսեց դիտել Երեմեաններին տունը և այն սենեակը, ուր սովորաբար պարապում էր օրիորդը և որն այդ րոպէին լուսաւորուած էր։

«Նա երևի կարդում է և ի հարկէ ինձ վրայ չէ մտածում...» շշնջաց ինքն իրեն երիտասարդը և ապա աչք ածեց տան նեղ և երկար պատշգամի վրայ, որը նոյնպէս լուսաւորուած էր լուսնի կաԹնագոյն լուսով։

Յանկարծ մի սպիտակ շրջազգեստ երեւաց պատշգամում. դա ինքն օրիորդն էր, որ յամր քայլերով առաջանալով՝ եկաւ կանգնեց լուսնի հանդէպ և պատշգամի սիւնի վրայ կըրԹնելով սկսեց դէպի սարտէզը նայել։ Այդ անշարժ դիրքի մէջ նա նմանւում էր մի մարմարիոնէ արձանի, որով բանաստեղծութեան սիրահար հարուստ իշխաններն երբեմն իրենց պալատների սարաւոյԹներն են զարդարում։

Երիտասարդը հիացմունքով և անԹարԹ աչքերով դիտում էր այդ գիշերային խորհրդաւոր երեւոյԹը. նրա սիրտը հետզհետէ յուզւում և անհանգիստ տրոփում էր։ Կարծես սիրոյ բարերար ոգիներից մինն էր՝ որ այդ րոպէին բերաւ և կանգնեցրեց նրա առաջ իւր գաղտնի սիրոյ առարկան։ Երիտասարդը երկար նայեց նրա վրայ, հիացաւ, զմայլուեցաւ և ապա ձեռքերն օդի մէջ տարածելով՝ հոգեկան յափշտակութեան մէջ շշնջաց.

«Սիրում եմ, սիրում եմ.... յետոյ կարծես վախենալով որ իւր կարող էր լսել կամ ցանկա-

պատի մօտ նշմարել իրեն, նա կամացուկ հեռացաւ այդտեղից և նեղ ու մուԹ փողոցի մէջ անյայտացաւ։

Իսկ ինքն օրիորդն ինչո՞ւ այդ րոպէին դուրս էր եկել պատշգամ. ինչո՞ւ շարունակ դէպի պարտէզն էր նայում. ո՞ւմն էր պտրտում այնտեղ։

Այդ դժուար էր գուշակել։

Երիտասարդ բայց խորագէտ աղջկայ սիրտը ծովի նման խոր և գիշերի պէս անԹափանցելի է։

Ի զո՞ւր հոգեբանը նրա հայեացքը քննում, ժպիտը չափում և շառագունելուց ենԹադրութիւններ է անում։ Միայն ԹեԹեւամտութիւնը և յիմարութեան հասցրած պարզամտութիւնն է, որ իւր սիրոյ զգացմունքները մատնում է։ Աշխէնն այդ աղջիկներից չէր. պատանու սէրերի միամտութեան հետ միասին նա օձի անհրաժեշտ խորագիտութիւն էլ ունէր. նրա ժպիտն ու հայեացքն այն ժամանակ միայն կարող էին իւր սրտի Թարգմանը լինել, երբ ինքը կամենար. որովհետև իւր զգացմունքների կառավարը խելքն էր և ոչ Թէ սիրտը։

Երբ մայրն աղջկայ ուշանալը տեսնելով դուրս եկաւ պատշգամ, Աշխէնը դեռ անշարժ կանգնած էր սիւնի մօտ։ Իւր եռեւում ոտնաձայն լսելով նա աչքերը պարտեզի վրայից հեռացնելով ուղղեց լուսնի վրայ։

—Ի՞նչ ես շինում այդտեղ, Աշխէն, չէ՞ որ զով քամի է փչում, հարցրեց մայրը. կարծես Թափանցելով աղջըկայ սրտի անյայտ գաղտնիքների մէջ.

—Դիտում եմ լուսին ընծայըք. գեղեցկութեան լուսաւորութեան... անփոփ նկատմամ-

կով պատասխանեց աղջիկը։

—Ցուրտ է, կըմրսես, ներս գնանք։

—Գնանք, մայրիկ. բայց ինչպէ՜ս սիրուն գիշեր է. ափսոս որ ամառը վերջանում է....

—Ինչ որ սկսուել, է պիտի վերջանայ, որդի, ի՞նչ կայ ափսոսելու։

—Կեանքն էլ սկսւում ու վերջանում է, մայրիկ, բայց միԹէ կըգտնուի՞ մարդ, որ իւր վերջացող կեանքը չափսոսէ։

—Ինչո՞ւ չէ. չի ափսոսիլ նա, որի կեանքն անօգուտ և աննպատակ է անցնում։

—Սխալւում ես, մայրիկ, հենց այդ տեսակներն են, որոնք իրենց կեանքը շատ Թանգ են գնահատում։

—Ուրեմն չեն ափսոսում նրանք, որոնք ինքնակամ զոհւում են կամ մի մեծ գործի կամ հայրենիքի համար։

—Այդպիսիների կեանքն էլ մենք ենք ափսոսում։

—Ուրե՞մն։

—Ուրեմն չկայ մի վերջացող կեանք, որ իւր ափսոսողները չունենայ։

—Ճիշտ է, որդի. գնանք. համաձայնուեց տ. Գոհարը և աղջկայ հետ միասին մտաւ տուն։

ԸնԹրիքի ժամանակ մայր և աղջիկ լուռ էին. երկուսի լեզուներն էլ կարծես կապել կաշկանդել էր միևնոյն հոգսը. մայրն աղջկանն էր սպասում, որ լռութիւնը խզէ, իսկ աղջիկը՝ մօրը։

Վերջապէս տ. Գոհարը առաջինը խօսեց.

—Ես կարծում էի Թէ աշխարհում մենք երջանիկ չունենք մի բարեկամից աւելի ունենալու. այժմ սխալւում

եմ, որ այդ մէկն ունենալու խրատանքից էլ զուրկ ենք։

—Ինչպէ՞ս, մայրիկ, հետաքրքրութեամբ հարցրեց օրիորդը։

—Ի հարկէ, որդի, մի հատ բարեկամ ունէինք, որ մեր միայնութիւնը սփոփում էր, նա էլ այժմ հեռանում է։

—Այդ էլ մի սկսուած բան է, որ վերջանում է, չէ՞, ի՞նչ կայ ափսոսելու, ժպտալով նկատեց Աշխէնը։

—Դու չե՞ս ափսոսում։

—Ի հարկէ, ոչ. լաւ կանէր, եԹէ մնար. բայց որ գնում է, աւելի լաւ է անում։

—Այդ ի՞նչ է նշանակում։

—Այդ նշանակում է այն՝ որ եԹէ պ. Սարեանը մնար այստեղ, մեզ համար լաւ կըլինէր, որովհետև մենք մի ընտիր բարեկամ կունենայինք։ Բայց որ գնում է՝ աւելի լաւ է անում. որովհետև Թիֆլիսի նման լուսաւորուած քաղաքում նա կարող է առաջ գնալ, աւելի զարգանալ, հասունանալ և մի ընտանիքի փոխարէն՝ շատ ընտանիքների օգտակար լինել։

—Այսուամենայնիւ, դու հօ կըցանկանայիր որ նա վերջ ի վերջոյ գար այստեղ։

—Ե՛ս, ինչո՞ւ համար անպատճառ ես, մօրը չհասկանալ կեղծելով հարցրեց Աշխէնը։

—Այսինքն... այսինքն նրա համար, որ դու երևի կըցանկանայիր որ նա աւելի մեր քաղաքին պիտանի լինէր։

—Ա՛խ, այդ միևնոյն է. Թիֆլիսի համար նոյն չափ սիրելի է ինձ համար, ինչ է եմ այստեղ հոգեւոր հայրենիք, Բոլորի համար էլ են հասարակ բաղդ

և հաւասար երջանկութիւն եմ ցանկանում։

Տիկին Գոհարը լռեց։ Վաղուց նա իւր սրտում փայփայում էր ապագային վերաբերող մի ...., որի իրագործման, կարծում էր, իւր աղջիկն անշուշտ փափագող է։ Այս երեկոյ՝ դէպքից օգուտ քաղելով՝ նա կամեցաւ հաւաստիանալ Թէ որքան ճիշտ էին իւր ենԹադրութիւնները դստեր վերաբերմամբ։ Նա անհանգստանում էր մինչև անգամ, Թէ չլինի՞ երիտասարդ Սարեանի հեռանալը գաղտնի վիշտ պատճառէ իւր սիրելի աղջկան. մանաւանդ որ նա ինքն էլ Թիֆլիս գնալու փափագ յայտնեց այդ երեկոյ։ Սակայն Աշխէնի իւր մօր խորհրդաւոր հարցերին տուած սառն և անտարբեր պատասխանները համոզեցին նրան, որ աղջիկն այդ տեսակ .... չունի. որ նրա սէրն ու յարգանքը դէպի Սարեանը՝ լոկ աչակերտական է եղել։ Հետեւապէս նա հանգիստ սրտով քաշուեց իւր ննջարանը, հաւատացած լինելով որ աղջիկն էլ իսկոյն պիտի քնէ իւր սովորական հանգիստ քնով։

Բայց սովորական քունը շատ ուշ մօտեցաւ նորատի օրիորդի աչքերին։ Ճշմարիտ է, նա իւր խօսքերով հանգստացրեց մօրը, բայց յետոյ միայնակ մնալով՝ շատ երկար զբաղուեց իրեն միայն յայտնի ....։

ՄՈՒՐԱՑԱՆ

(Շարունակելի)

կարծիքով արժանապատիւ վանահայրըն էլ չի մերժիլ առ ժամանակ հովւելու այդ ժողովրդին, որին ծանօթ է մօտիկից և որի սէրն ու յարգանքը վայելում է։

Արժանապատիւ հայրը սրանից 15 տարի առաջ տեսնելով Փիր գիւղի աղքատ բնակիչների աննախանձելի դրութիւնը, միտք է յղանում այդ յետ ընկած գիւղում մի ուսումնարան բանալ և այդ նպատակի համար իւր սեպհական արդիւնքներից նւիրում է 500 րուբլի և միևնոյն ժամանակ սկսում է ժողովրդին յորդորել, որպէս զի աջակցեն իրեն այդ գործի մէջ ըստ իրենց կարողութեան և կարճ միջոցից յետոյ կանգնեցնում է հոյակապ քարից չորս սենեակից բաղկացած մի շինութիւն, որ իսկոյն և եթ հրաւիրում է իւր ժամանակին վարժուած, աշխատասէր և այժմ հանգուցեալ Աղեքսանդր Արարատեանին ուսուցչի պաշտօնով, որ մնալով այդ գիւղում մօտ երեք տարի բաւական յառաջադիմութիւն է ցոյց տալիս և մինչև այժմ էլ կան նրա մօտ սովորած երիտասարդներ, որոնք գիւղի մէջ և մօտիկ քաղաքներում պարապում են զանազան արհեստներով։

Այս տարի Գանձակի գաւառի Փիր գիւղից և ուրիշ ինն հասարակութիւնից, որոնցից ութը հայ, մէկը դուխոբոր և մէկն էլ գերմանացի են, զինուորագրութեան ենթարկուած էին մօտ 213 հոգի և այդ բոլորից իսկական ծառայութեան համար կոչուած էին 20 հոգի։ Ամսոյս 13-ին Սլավեանկայ կոչուած դուխոբորների գիւղում զինուորական ատեանը վերջացրեց իւր գործունէութիւնը։ Վիճակը ընկաւ 14 հայի և 6 ռուսի։

Ամբողջ ամառը չորային լինելուց յետոյ ամսոյս 15-ից երկինքը թխացաւ և ձիւն եկաւ. ձիւնը դեռ ևս շարունակում է գալ և 10 վերշոկ բարձրութեամբ ծածկել է գետինը։

Ց. Խերոդ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՓՇՈՒՐՆԵՐ
(քաղաքական կեանքից).

Զինուորական նաւերի խնդիրը։—Ռումինիայի պահանջը։—Բուլղարիայի ուղերձը։

Բուլղարիան երկու զինուորական նոր նաւեր է շինել տալիս Իտալիայում, որոնք պէտք է Բուլղարիա բերուեն։ Բայց այստեղ խնդիր է յարուցւում, թէ ինչ ճանապարհով կարող են այդ զինուորական նաւերը Բուլղարիա գալ, քանի որ Սև ծով մտնելու համար պարտաւոր են նախ անցնել Դարդանելի ու Բոսֆորի նեղուցներով, իսկ այդ նեղուցներով ոչ մի օտար զինուորական նաւի չէ թոյլ տրւում անցնել՝ բացի թիւրքականից։

Բուլղարիայի ներկայացուցիչ Դիմիտրիեւն այդ մասին խնդիր է յարուցել առաջարկելով, որ բուլղարական զինուորական նաւերին թոյլ տրուի մտնել Սև ծովը, քանի որ Բուլղարիան ճանաչւում է որպէս Թիւրքիային ենթարկուած մի իշխանութիւն։ Սակայն Թիւրք կառավարութիւնը վախենալով, որ մի գուցէ Ռուսիան բողոքէ մի այդպիսի վարմունքի դէմ, առաջարկել է Բուլղարիային, որ զինուորական նոր նաւերը յանձնէ իրեն, որպէս զի նաւերը Թիւրք նաւապետի հրամանատարութեամբ և Թիւրքաց դրօշակ պարզած անց կենան Դարդանելը։

Ինչպէս երևում է, խնդիրը հենց այդպէս էլ լուծուելու է և Բուլղարիան Սև ծովի վրայ իւր նաւատորմիղն է ունենալու։

Բայց միայն Բուլղարիան չէ, որ Սև ծովի վրայ իրաւունքներ է յայտնում։ Այսպէս օրինակ Ռումինիայի լրագիրները հաղորդում են, որ ռումինական կառավարութիւնը դիմել է սուլթանի կառավարութեան պահանջելով, որ իրեն էլ տրուեն այն զիջումները, որ տրուելու են Ռուսիային Դարդանելի նեղուցով ռուսաց նաւերն անցկացնելու վերաբերմամբ։ Ռումինիան իւր պահանջները պատճառաբանում է նրանով, թէ ինքը Սև ծովի ափին երկար տեղ ունենալով, ուզում է միջոց ունենալ իւր նաւերը Միջերկրական ծովից Սև ծովը մտնելու։

Ինչպէս յայտնի է, Սև ծովը մինչև այժմ ռուսաց և Թիւրքաց ծով էր համարւում, մինչդեռ այժմ արդէն Սև ծովի ջրերի վրայ իրենց իրաւունքն են յայտնում նաև Ռումինիան ու Բուլղարիան։ Ասում են, որ Անգլիան պատրաստակամութիւն է յայտնել Ռումինիայի պահանջը պաշտպանելու, իսկ Թիւրքիան էլ ոչինչ ընդդիմութիւն չէ ցոյց տալիս Ռումինիային ևս տալու այն իրաւունքները, ինչ որ կըտայ Ռուսիային։

Չէ կարելի առ հասարակ չընկատել, որ Թիւրքիան առանձին ուշադրութիւն է դարձնում իւր հարևան մանր պետութիւնների վրայ և չէ ուզում նրանց դժգոհութիւն պատճառել յուսալով, որ նեղ միջոցին կարող են նրանք օգտակար լինել իրեն։ Ուստի մանր պետութիւնները, ինչպէս օրինակ Բուլղարիան, առանձին բարեկամութիւն են զգում դէպի Թիւրքիան ոչ թէ «նրա գեղեցիկ աչքերի» համար, այլ իրենց շահն ի նկատի ունենալով։ Ահա դրանով է բացատրւում նաև այն ուղերձը, որ Բուլղարիայի ազգային ժողովը ներկայացրել է սուլթանին։ «Մենք,—ասած է այդ ուղերձի մէջ,—բուլղար ժողովրդի ներկայացուցիչներս, խօսք չենք գտնում մեր օգոստափառ պետ նորին մեծութիւն սուլթանին՝ արտայայտելու համար մեր երախտագիտութիւնը՝ նրա բարձր բարեհաճութեան համար դէպի բուլղար ժողովուրդը, որ արտայայտուեց մեր մեծ ազգ. մինիստրի Ստամբուլովին ցոյց տուած փառաւոր ընդունելութեամբ, ինչպէս նաև բարձր պաշտօնեաներից մէկին մեր առաջին արդիւնագործական ցուցահանդէսն ուղարկելով։ Բուլղար ժողովուրդը շատ մեծ արժէք է տալիս նորին մեծութիւն սուլթանի գործակցութեան և ուրախանում է տեսնելով, որ Թիւրքիայի ու Բուլղարիայի՝ բարեկամական կապերն օր օրի վրայ ամրանում են՝ յօգուտ երկու կառավարութիւնների։ Բուլղար ժողովրդի ներկայացուցիչներն արտայայտում են իրենց խորին հաւատը, որ սուլթանն ամէն միջոց գործ կըդնէ պրինց Ֆերդինանդին Բուլղարիայի իշխան ճանաչելու վերաբերմամբ»։

Պէտք է նկատել, որ միայն սուլթանի կառավարութիւնը չէ, որ բարեկամաբար է վերաբերւում դէպի Բուլղարիան, այլ և Աւստրիա Ունգարիան, Իտալիան, Անգլիան։ Այդ արտայայտուեց վերջերս Ֆիլիպպոպոլի (Բուլղարիայի) ցուցահանդէսի փակման միջոցին, ուր պաշտօնական ըզգեստներ հագած ներկայ էին եղել Անգլիայի, Աւստրիայի, Բելգիայի և Ռումինիայի ներկայացուցիչները։

Ինչ ասել կուզէ, որ ռուսաց թերթերը շատ դժգոհ պիտի լինին իրենց այդ դրութիւնից։ «Свѣтъ» թերթն Աւստրիայի աջողութիւնն է տեսնում Ռումինիայի և Բուլղարիայի աջողութեան մէջ։ Նա մինչև անգամ ենթադրում է, որ Աւստրիայի և Բուլղարիայի միջև զինուորական դաշն է հաստատուած Ռուսիայի դէմ. բաւական է յիշել Բուլղարիայի գլխաւոր շտաբի կառավարիչ գնդապետ Պետրովի Վիեննա ուղևորութիւնը և պալատում կայսրի ներկայութեամբ նրա առաջարկած բաժակը՝ բուլղար զօրքի և աւստրիական բանակի միասին թշնամու դէմ կռուելու մասին. թերթը յիշում է նաև բուլղարական կիսապաշտօնական թերթերի արծարծած մտքերը, թէ որքան մեծ օգուտ է Բուլղարիայի համար դաշնակից լինել եռապետական դաշնակցութեան և սուլթանի կառավարութեան հետ։ «Բուլղարական, աւստրիական և թիւրքական նաւատորմիղները, ինչպէս նաև Անգլիայի Միջերկրականի նաւերը—ահա այն ոյժը, որ դէմ է դրուելու ռուսաց Սև ծովի վրայ կազմուող նաւատորմղին»։

Իսկ «Нов. Вр.»-ն ծաղրելով նկատում, է թէ բացի Ռուսիայից ու Թիւրքիայից Սև ծովի վրայ ոչ ոք իրաւունք չունի, ուստի և Բուլղարիայի և Ռումինիայի իրաւունքների մասին խօսելն աւելորդ է։

Մ. Մ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Ռոշֆորն իւր լրագրում մի յօդուած է հրատարակել, որի մէջ հաւատացնում է, որ Պանամայի խայտառակ գործը յարուցել է Պարիզեան գրաֆը Գերմանիայի հետ միացած։ Պարիզեան գրաֆը, Ռոշֆորի ասելով, յայտնի անձերի վարկը ձգող դոկումենտներ է գնել, որպէս զի հրատարակէ ընտրութիւններից առաջ և գաշէնկից անէ հասարակապետութիւնը։ Կարնօ, երկիւղ կրելով, որ իրեն վերստին հասարակապետութեան նախագահ չեն ընտրիլ, աւելի լաւ է համարել տեղը զիջել միապետութեանը։ Ռոշֆորի յօդուածը Պարիզում սաստիկ տպաւորութիւն է գործել։

—«Gil-Blas» թերթը հաւատացնում է, որ Ռէյնակին տեսել են Բելգիայում, մինչդեռ, ինչպէս հեռագիրը հաղորդեց, վկաները հաստատել են, որ կտրուած մարմինը Ռէյնակինն է։

—Մինչև այժմ Պանամայի գործի մէջ խառնուած պարլամենտական անձերից յայտնի են կացուցուած հետևեալները՝ Նակէ, սենատական, Էրրար, սենատական և «Temps» լրագրի խմբագիրը, Դիւգէ-Ֆոկոնիէ», Անտոնէն, Պրու, Ռենօ, Գրեւի։ Հաշուած է, որ զանազան յօդուածներ գրելու համար տրուած կաշառքի գումարը մօտ 20 միլիոն ֆրանկ է։

— «Times»-ի յատուկ թղթակիցը հաղորդում է, որ Եգիպտոսին հարաւից մեծ վտանգ է սպառնում։ Դերվիշները շատացրել են իրենց զինուորական ուժերը Դոնգոլայի շրջակայքում և 300 հոգուց բաղկացած զօրք են ուղարկել եգիպտական մօտակայ պահնորդատեղերը ոչնչացնելու։ Որովհետև յայտնի է, որ Օսման Դիգման Սուակիմից 80 անգլիական մղոն տարածութեան վրայ է գտնըւում, այդ պատճառով ակներև է, որ նա ուզում է ուղղակի յարձակում գործել Եգիպտոսի վրայ։ Սահմաններում ժողովուրդը խիստ երկիւղի մէջ է։

—Սերբիական արմատականները կատարեալ պարտութիւն են կրել Բելգրադում, քաղաքային արմատական վարչութեան դէմ 4230 ընտրողներից 3162 հոգի են ձայն տուել։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պետերբուրգի փողոցներում մի նոր խաղալիք է վաճառւում «Բիսմարկը գերի» անունով։ Այդ խաղալիքը մի վանդակ է ամրոցի ձևով շինուած. վանդակից դուրս է պրծնում Բիսմարկի գլուխը և Կապրիւիի վրայ հանում է լեզուն։ Կապրիւին հակառակ կողմից մատով սպառնում է նրան։

Ամերիկայում Թաղման հանդէսների պատուէրներ ընդունող առանձին գրասենեակներ կան. այդ գրասենեակներից մէկն ամերիկական լրագիրներում հետևեալ յայտարարութիւնն է հրատարակել. «Էժանագին թաղումներ։ Ինչու ապրել, երբ կարելի էժան թաղուել»։

«Italie» թերթը հաղորդում է, որ Կոլումբոսին, բաց Ամերիկայի գիւտից, պատկանում է նաև սիգարների գիւտը։ Առաջին անգամ Կոլումբոսը սիգարը տեսել է Կուբայում, ուր հանդիպել է հնդկացիներին, որոնք բերնին դրած ինչ-որ խոտի գլանակներ էին ծխում։ Սպանիերէն այդ խոտը կոչւում էր «տաբակ»։ Թէև այդ անունով խոտը Լիսաբոն է բերել Ժան Նիկոն 1560 թուին, բայց և այնպէս «տաբակի» գիւտի պատիւն այնուամենայնիւ Կոլումբոսին է պատկանում։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«Ն Ո Ր-Դ Ա Ր»-Ի
ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 դեկտեմբերի.—Մարիա Կայսրուհու անուան հաստատութիւնների կանցելեարիայի գլխաւոր կառավարիչը շրջաբերականով տեղեկացրել է մայրաքաղաքների իրեն ենթարկուած աղջկանց ինստիտուտներին, որ, կայսրութեան մի քանի տեղերում դեռ ևս խոլերա լինելու պատճառով, Թագուհի Կայսրուհին հրամայել է՝ Քրիստոսի Ծննդեան տօներին աշակերտուհիներին արձակուրդ չտալ ծնողների և ազգականների մօտ գնալու, իսկ նրանց փոքր ինչ մխիթարելու համար տօներին կարելի եղած զուարճութիւնները տալ։

ՄՈՍԿՈՒԱ.—Յայտնի գինեվաճառ Պետր Սմիրնովը նոյեմբեր ամսի համար գինու ակցիզ վճարեց 1,128,945 ր. 85 կ. և երկու միլիոն վեդրօ 40 աստիճան ունեցող սպիրտ գնեց աւելի քան 11 միլիոն րուբլի ակցիզ վճարելով։

ՊԱՐԻԶ.—Ռէյնակի սպասաւորը դատական քննչին խոստովանուեց, որ ինքը թոյնի սրւակ է գտել իւր տիրոջ դիակի մօտ ընկած։ Հետախուզիչ յանձնաժողովը վճռել է քննել, բացի Պանամայի գործից, նաև ուրիշ գործերին վերաբերեալ ցուցմունքները, այդ պատճառով պահանջել է ուժանակի գործին վերաբերեալ դատական դոկումենտները. այդ գործի մէջ խառն է Արտօնը։ Մի քանի հասարակապետական լրագրեր այսօր հրաւիրում են իրենց կողմնակիցներին վերականգնելու նախկին խմբերը, որ մեծամասնութեանն այդպիսով միջոց կըտայ իւր կարծիքը յայտնելու։

Ֆինանսների մինիստր նշանակուած է Տիրարը։

ՍՈՖԻԱ.—Ստամբուլովը մասնաւոր ժողովի մէջ կարդաց բուլղարական սահմանադրութեան փոփոխութեան ծրագիրը, որի բովանդակութիւնն արդէն յայտնի է։ Ներկայ եղող պատգամաւորներից շատերը խոստացան պաշտպանել այդ ծրագիրը։

ԲԵՐԼԻՆ.—Ռայխստագը զինուորական օրինագիծը յանձնել է 28 հոգուց բաղկացած յանձնաժողովի։

ԴԱՐՄՇՏԱՏ.—Մեծ Իշխան Սերգի Ալէքսանդրովիչի ամուսնու հետ շաբաթ օրը Մոսկուա է ուղևորւում։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 դեկտեմբերի.—Դեկտեմբերի 2-ին երբ ծովային մինիստրութեան կառավարիչ Չիխաչեւը նոր ծովակալութեան մէջ դիտում էր շէնքերը, գերաններից մի կտոր ցած ընկաւ և խեղելով վիրաւորեց նրա ատոսկը. Թէև ծովակալի ընդհանուր առողջութիւնը գոհացուցիչ է, բայց կատարեալ հանգստութիւն է պահանջւում։

ՊԱՐԻԶ.—Հետախուզիչ յանձնաժողովին կըհաղորդուեն Պանամայի գործին վերաբերեալ դոկումենտները։ Պանամայի յանձնաժողովը լսեց Ռուվիէի, Կլեմանսոյի և Կոնստանի ցուցմունքները։

Ակադեմիկոս և հրապարակախօս Ջոն Լեմուանը վախճանուեց։

Այսօր առաւօտեան բարոն Ռէյնակի բնակարանում սկսեցին թղթերի կնիքները բաց անել. այն թղթերը, որոնք գրաւուած են, կուղարկուեն հետախուզիչ յանձնաժողովին։

ՍՈՖԻԱ.—Սահմանադրութեան 38-րդ յօդուածին կ'աւելացնուի, որ Բուլղարիայի իշխանը և նրա ժառանգը պէտք է յունադաւան լինին. բայց առաջին իշխանն և նրա ժառանգը կարող են դաւանել իրենց կրօնը։

ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ԱՂՔԱՏԱՆՈՑՈՒՄ ԲՆԱԿՈՒՈՂ ԱՂՔԱՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ։

Բագուի հայոց եկեղեցական աղքատախնամ հոգաբարձութեան և նրա աղքատանոցին բոլորովին անտեղեակ շրջանում՝ մի նենգամիտ անձնի շնորհիւ, շարունակ խօսակցութեան առարկայ է լինում այն՝ թէ աղքատանոցում բնակուողներն իսկական աղքատներ չեն, այլ ունևորներ և մինչև անգամ բանկում փող ունեցողներ։ Այս հանգամանքն ահա առիթ է տալիս մեզ հրատարակել աղքատանոցում ապրողների հետևեալ ցուցակը.

1), Աստրախանցի Աննուշկա Պապաջեանց, ծերացած և հիւանդոտ կին, գործելու անընդունակ. բարերարների ողորմութիւնով է ապրում։

2), Շամախեցի ծերացած օրիորդ Փածան, կաղ և խելագար. սրա եղբայրն էս սնորւած. երկուսն էլ գործելու անընդունակ։ Բարերարների ողորմութիւնով են ապրում։

3), Շամախու Սաղեան գիւղացի Պետրոս Տէր Մաթէոսեանց, փայտանից վայր ընկած և անդամալուծ դարձած ու սնորւած. ապրում էր ողորմութիւն հաւաքելով. ինքը խոլերայով վախճանուեց, մնացել է այրին՝ չորս երեխաներով, մեծը 7 տարեկան աղջիկ. ապրում են բարերարների ողորմութիւնով։

4) Շամախեցի այրի Եղիսաբէթ Մինասեանց. ինքը հինգ ամիս առաջ վախճանուեց. մնացին չորս որբեր մեծը 11 տարեկան աղջիկ. անտէր են, տատն է եկել պահպանում, ապրում են ծանօթների և այլ բարերարների ողորմութիւնով։

5) Թիւրքահպատակ մահտեսի-Մարիամ Յարութիւնեան, տիգրանակերտցի. ամուսնուց բաժանուած. ապրում է լուացարարութեամբ։

6) Ղարաբաղցի կոյր Ազամէլ Միրզայեան, վախճանուեց խոլերայով, մընաց այրին՝ հինգ երեխաներով, մեծը 12 տարեկան աղջիկ. ամուսնու կենդանի ժամանակի՝ լուացարարութիւնով ու հաց թխելով կերակրւում էր 7 հոգուն մայրը, իսկ հիմա՝ ողորմելի կինը չէ կարողանում որբերից հեռանալ. կարօտ են բարերարների ողորմութեան։

7) Շամախեցի անդամալոյծ Ղևոնդ Համզայեան, ունի կին ու մի երեխայ. կինը լուացարարութիւնով և հաց թխելով է կառավարւում։

8) Ղարաբաղցի պառաւ կին Աղիզգիւլ Միրզայեանց. ծոռն ունի իւր այրի դուստր երկու որբերով, մեծը 7 տարեկան աղջիկ, կառավարւում են լուացարարութիւնով ու հաց թխելով։

9) Բագուցի յայտնի Շուշան Բաջի Բաղդասարեանց, այժմ վախճանուած, դրա այրի հարսը մի երեխայով, և միւս մեռած որդու խելագար աղջիկը, որին միշտ տանը փակած են պահում. ապրում են լուացարարութեամբ և բարերարների ողորմութիւնով։

10) Շամախեցի հիւանդ Կարապետ Քիւրղեանցը, կինը և հինգ երեխայք

ինքն ու կինը և երեխաներից երեքը վախճանուեցան. մնում են երկու որբեր՝ մինը 14 տարեկան, իսկ փոքրը 4 տարեկան աղայ. մեծը մշակութիւնով կերակրում է իրեն և փոքր եղբօրը:

11) Շամախեցի Անախանում Զօրանեան, ունի 11 տարեկան որբ Թոռ. ինքը վախճանուեց խոլերայով. Թոռն ապրում է ծխախոտի գործարանում ծխախոտ գլորելով. սա ունի հօրից մնացած 300 րուբլի փող, բայց դատարանը չէ տալիս պատճառաբանելով թէ գուցէ կայ և այլ ժառանգ. Կրչեռացնուի դա ալքաատնոցից ժառանգութիւնն ստանալուց յետոյ:

12) Ղուբայի Քիլվար գիւղացի Անթառամ Պետրոսեանց, ամուսնուց բաժանուած. ունի մի երեխայ, ապրում է լուացարարութեամբ:

—13) Ղարաբաղի Շուշի գիւղացի այրի Նախշուն Միրզոյեանց. ունի երկու երեխայ՝ մեծը 4 տարեկան. ապրում է իւր ձեռքի աշխատանքով:

14) Շուշի քաղաքացի այրի Վարդուհի Ալմաստեանց. ունի 6 տարեկան մի երեխայ. ապրում է լուացարարութեամբ:

15) Շամախեցի այրի պառաւ կին Դուրսուն Ղարիբեանց. վախճանուեց խոլերայով. Թողեց երկու որդի՝ մէկը կոյր, միւսը աշխատող. վերջինս ունի կին և երկու երեխայ. ապրում են աշխատողի վաստակով:

16) Շամախեցի այրի պառաւ կին Անախանում Արզումանեանց. ունի երկու պսակած դուստր՝ երկուսն էլ ամուսնուց բաժանուած. ունին մի երեխայ. ապրում են լուացարարութիւնով ու անէրում ծառայութիւններ անելով:

17) Ղալակիա գիւղացի անդամալոյծ Բէհբուդ Փիրվերդեանց. ունի կին և հինգ երեխայ՝ մեծը 10 տարեկան. ապրում են բարերարների ողորմութիւնով:

18) Գիրք գիւղացի այրի Անաչ (Աքիր) Սարգսեանց. ունի երկու որդի, դրանք էլ ունին հինգ երեխայ՝ մեծը 7 տարեկան. որդիներից մինը Անդրկասպիումն է, բայց յայտնի չէ թէ ինչ գործի է. միւսի աշխատանքով ապրում է ամբողջ գերդաստանը:

19) Զաւադ Ծատրեանց շամախեցի. ունի կին և չորս երեխայ. ինքը ծառայում է նաւթագործարանում. դրանով էլ կառավարւում են:

20) Մադրասեցի կոյր Սամուէլ Պօղոսեանց. ունի կին, որի աջ կուռը վէրքի պատճառով կտրել են հիւանդանոցում. ունի մի երեխայ 5 տարեկան. ապրում են կոյրի աշուղութեան արդիւնքով:

21) Շամախեցի պառաւ կին Հռուսիկ Ազարեանց. ունի մի աշխատող որդի, որի վաստակով և ապրում է:

22) Ղարաբաղի Կեօրիս գիւղացի ծերունի կոյր Յարութիւն Պօղոսեանց. ունի հիւանդ կին և մի երեխայ. ապրում է մուրալով:

23) Դարբանդեցի, աչքերը վնասուած, ծերունի Ադամ Կոստանդեան. ապրում է բարերարների ողորմութիւնով:

24) Վանեցի Թէոդոս Ցակոբեան. ունի կին և երկու երեխայ. ապրում է մուրալով:

25) Վանեցի Ցակոբ Խաչատրեանց. ունի կին և երկու երեխայ. ապրում է մուրալով:

26) Վանի գաւառի Դրղայ գիւղացի Ղազար Բաղալեանց. ունի կին և չորս երեխայ. ապրում են մուրալով:

27) Նոյն գիւղացի այրի Գիւլէզար Բաղալեանց. ունի երկու երեխայ. ապրում է մուրալով:

28) Նոյն գիւղացի այրի Ադիգեանց. ապրում մուրալով:

29) Նոյն գիւղացի այրի կին Հիւրիզայ Մխիթարեանց. ամուսինը վախճանուել է ճանապարհին խոլերայով. ապրում է մուրալով:

30) Նոյն գիւղացի Մանուկ Սահակեան. եղբայրը վախճանուել է խոլերայով, մօտն է նրա այրին. ապրում են մուրալով:

Ներկայացնելով այս ցուցակը մամուլի միջոցով խորհուրդ ենք տալիս այն պարոններին, որոնք իրենց ականջին աւելի են հաւատում քան աչքերին, թող բարեհաճեն գէթ մի անգամ մտնել ողքատանոցը, ականատես լինել ողքատների դրութեանը, հարց ու փորձ անել նրանց կացութեան մասին, տեղեկանալ ամենին, և ապա խօսել ինչ որ ճշմարիտ է: Սուտ ու շինծու լուրեր տարածողը «Աղքատանոց» հիմնարկութեանը պարզ թշնամի մի անձն է, որ եզուիտական ճարպիկութիւնով աղաւաղում է ճշմարտութիւնն ու մոլորեցնում է թէ աղքատախնամ հոգաբարձութեան գործունէութիւնը և թէ նոյն իսկ աղքատանոցի վիճակին անտեղեակ մարդկանց: Կըգայ, սակայն, ժամանակ, երբ ճշմարտութիւնը երեւան գալով կըյաղթահարէ թշնամուն. այն ժամանակ ահա աղքատանոցը, իւր փայլուն ապագայով, պարծանք կըլինի թէ բագուի հայ եկեղեցուն և թէ նրա ժողովրդին: Մօտեցէք աղքատանոցին՝ ողորմութեան ձեռք մեկնեցէք նրա մէջ բնակուող թշուառներին՝ Քրիստոսի սուրբ պատուէրի համաձայն:

Հոգաբարձու - Գանձապահ՝ Գրիգոր Դիլդարեանց.

Բագու 16 Նոյեմբ.

Խմբագիր—հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Անդրկովկասեան երկաթուղի

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաթում դուրս է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. և Բաթում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.:

Պօստային գնացքը Թիֆլիսից Բագու դուրս է գնում ցերեկուայ ժ. 1-ին 20 րոպ.:

Պօստային գնացքը Թիֆլիսից Բաթում երեկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. և Բաթում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր.:

Մարդատար գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գալիս առաւօտեան ժ. 9-ին 45 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 52 ր.:

Պօստային գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գիշերուայ ժ. 11-ին 25 ր. և Թիֆլիս է գալիս ցերեկուայ ժ. 12-ին 25 ր.

Պօստային գնացքը Բագուից Թիֆլիս դուրս է գալս գիշերուայ ժ. 11-ին 10 ր. և Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ ժ. 5-ին 50 ր.

Պօստային կառքերի երթեւեկութիւնը ռազմա-վիրական տրակտի վրայ:

—

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղեւորւումէ առ. ժամը 8-ին, գիշերումէ Մլեթի կայարանում, Վլադիկավկազ հասնում է հետեւեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին:

Եօթ հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղեւորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետեւեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին:

Վլադիկավկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղեւորվում է առ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում Թիֆլիս է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին:

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղեւորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետեւեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամ, 7-ին:

Ռուսաց շոգենաւային ընկերութիւն:

Երթեւեկութիւն Բաթումի, Օդեսայի եւ Կ. Պոլսի միջեւ:

Բաթումից դուրս է գնում.

Հինգշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 4-ին, ուղիղ ընթացքով Նովորոսիյսկի վրայով:

Կիրակի օրերը, գիշերուայ ժամը 2-ին շրջանառու ընթացքով Փոթիի վրայով բոլոր նաւահանգիստները:

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 7-ին Կ. Պոլիս:

Բաթում հասնում է.

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան, Օդեսայից, ուղիղ ընթացքով: Ուրբաթ օրերը, առաւօտեան, Օդեսայից, ուղիղ ընթացքով Կերչի և Նովորոսիյսկի վրայով:

Կիրակի օրերը, առաւօտեան, Կ. Պոլսից:

Պօստային եւ ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւերի երթեւեկութիւն Փոթիի, Բաթումի եւ Օդեսայի միջեւ:

Փոթի հասնում է.

Պօստային մարդատար շոգենաւը Բաթումից երկուշաբթի օրերը լուսաբացին:

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը Օդեսայից կիրակի օրերը երեկոյեան:

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը Բաթումից հինգշաբթի օրեր լուսաբացին:

Փոթիից դուրս է գնում.

Պօստային-մարդատար շոգենաւը Օդեսա և Ճանապարհին գանուած նաւահանգիստները կիրակի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին:

Պօստային-մարդատար շոգենաւը գործը վերջացնելուց յետոյ երկուշաբթի օրերը Բաթում:

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը Բաթում երեքշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10-ին:

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին, Օդեսա և Ճանապարհին գանուած նաւահանգիստները:

—

[illegible] մարդատար գիծ.

Բաթումից դուրս է գնում հինգշաբթի օրերը գիշերուայ ժամը 1-ին:

Բաթում հասնում է երեքշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 2-ին:

Ապրանքակիր մարդատար շոգենաւերի վրայ ընդունւում են II և III կարգի ուղեւորներ և առանց ուտեստի պաշարեղէնի:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳՐՈՂ ՄԵՔԵՆԱՅ

ՌԵՄԻՆԳՏՈՆԻ № 5

Ամենանոր բոլոր եղած սիստեմի գրող մեքենաներից. Ճանաչուած է ամենալաւն աշխարհիս երեսին: ՀԱՐԻՒՐՆԵՐՈՎ են գործ ածւում բոլոր միջնակարգ-կրթութեան և հասարակական ուրիշ հաստատութիւնների մէջ:

Ցուցակներն և կառավարութեան յայտնած կարծիքը ձրի:

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՏՈՒՆ Ժ. ԲԼՈԿ

Պետերբուրգ, Օդեսա, Մոսկուա, Վարշաւ.

20—2

ԼԵ ՀԱՐԴԻՆ

Ամբողջ աշխարհին յայտնի միակ խոհականն

ԱԼԻԶԱՐԻՆԻ ԹԱՆԱՔ ՆԱՄԱԿՆԵՐԻ ԵՒ ՊԱՏՃԷՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ,

արքունի հաստատութիւնների մէջ Ճանաչուած է իբրև առաջին տեսակի, թեթև ջնջելի, կատարելապէս սև և դիմացկուն:

ԱՄԵՆԱԼԱՒՆ Է

Գրքերի, վկայագրերի, արձանագրութիւնների և ամեն տեսակ գրութիւնների համար. կարելի է ստանալ Ռուսիայի բոլոր կանցելեարական պարագաների խանութներում:

Աւգ. Լէօնհարդի Դրեզդենում հնարողն է միակ գործարանատէրը:

—Կեղծիքներից խուսափել—

(506 շ. հ.) 25 - 25.

XVIII г. ИЗДАНІЯ	ОТКРЫТА ПОДПИСКА на 1893 г.	XVIII г. ИЗДАНІЯ

„ST. PETERSBURGER HEROLD"
(«С.-Петербургскій Герольдъ»)

Газета Биржевая, Политическая, Литературная и Общественной жизни

ВЫХОДИТЪ ЕЖЕДНЕВНО БЕЗЪ ПРЕДВАРИТЕЛЬНОЙ ЦЕНЗУРЫ.

Самая большая газета, выходящая въ Россіи на нѣмецкомъ языкѣ.

Издается ВЫСОЧАЙШЕ Утвержденнымъ Акціонернымъ Обществомъ Типографскаго Дѣла въ СПБ.

„ST. PETERSBURGER HEROLD"

русская газета на нѣмецкомъ языкѣ

Подписная цѣна съ доставкою:

на 1 годъ 14 руб. — коп.	ЗАГРАНИЦУ
» ½ » 8 » — »	на 1 годъ 20 руб.
» ¼ » 4 » 50 »	
» 1 мѣс. 1 » 50 »	

Подписка и объявленія

принимаются у всѣхъ лучшихъ книгопродавцевъ Имперіи по цѣнамъ редакціи.

ГЛАВНАЯ КОНТОРА

С.-ПЕТЕРБУРГЪ, Вознесенскій проспектъ, д. № 3
(Ф.) 4—1.

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET Cie

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„Ն. ՊԱՔԷ եւ ԸՆԿ."

Կանոնաւոր և ուղիղ երթեւեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթը մի անգամ, յունուարի 25/6-ի չորեքշաբթի օրուանից սկսած և ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ:

Բաթումից Պարիզ ուղիղ հաղորդակցութեան տոմսակները սովորական գինով ունին:

Բաթումից մեկնում է չորեքշաբթի, ²/₁₄ դեկտեմբերի շոգենաւը՝ «Սիրակասին» կապիտանը՝ Բոշեյ

Հաստատուած կարանտինային միջոցների պատճառով շոգենաւի մեկնելու ժամանակը կարող է փոխուել. ուստի այդ մասին և ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալու համար բարեհաճում են դիմել ագենտներին

Բաթումում—պ. ԳԱՐԱՆԻՕՆԻՆ, Նաբերեժնայա:

Թիֆլիսում պ. Օ. Գ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԵԱՆԻՆ, Հայոց փողոց, տուն նախկին գեներալ Տէր Աստուածատուրեանցի.

Բագուում—պ. Սամուէլ Դիլդարեանին, Կոլիւբակինեկայա հրապարակ:

Նովորոսսիյսկում—պ. ԼՈՒԻ ՌԵՆՕՅԻՆ:

(136 ռ.) 20—9.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար

ՏԱՍՆՈՒՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առեւտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողներն ստանում են ատեստատներ:

Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առեւտրական Տնտեսութիւն, 2) Առեւտրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրայ, 5 Առեւտրական թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն, և 7) գեղագրութիւն:

Ուսումն սկսուելու է հոկտեմբերի 1-ից: Ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 15-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում Սօլօլակում՝ Ալէքսանդր Փրիդոնովի տանը №9, Սերգիէվսկայա և Նագորնայա փողոցների անկիւնում: Ծրագիրն ու կանոնները կարելի է ստանալ ՁՐԻԱՊԷՍ եղբ. Ծովիանովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիները դիմում են կուրսերի հիմնողին.—въ Тифлисъ. С. П. Мануэльянцу.

(319) 25—24

Дозволено цензурою. Тифлисъ 3-го Декабря 1892 г. Տպարան «Կաւկազ» լրագրի Типографія, «Кавказъ» Гол. пр. домъ Читахова.